

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A L'ESPAI PÚBLIC (PARCS, JARDINS I PLATGES)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 17 de juliol de 2024 el ciutadà va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- Amb motiu de la pandèmia de la covid-19, es va tancar al públic i als vehicles l'accés al Mirador de Sarrià del Parc Natural de Collserola.
- S'hi van posar pilones i un cademat i, segons manifestava, des d'aleshores aquest espai estava tancat gairebé sempre.
- Va contactar amb la Guàrdia Urbana i el van informar que es tractava d'un tancament temporal per raons de seguretat.
- El promotor de la queixa, veí de Vallvidrera, considerava que el fet de mantenir aquest tancament complicava les entrades i sortides del parc. Per això, demanava que es retiressin les pilones i que la ciutadania pogués gaudir lliurement del parc.

Actuacions fetes

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, la Sindicatura la va admetre a tràmit i va iniciar la instrucció de l'expedient.

Es va considerar convenient dirigir-se a l'**Àrea de Seguretat, Prevenció i Convivència** i al **Consorti del Parc Natural de la Serra de Collserola** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada. El 3 de setembre de 2024 es va sol·licitar a aquests òrgans municipals la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Es van analitzar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Resposta dels òrgans afectats

Els dies 27 de setembre de 2024 i 25 de febrer de 2025 aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. Els escrits exposen les gestions dutes a terme per l'Ajuntament.

CONSIDERACIONS

1. Ús públic i equipaments d'ús públic del Parc Natural de Collserola

El Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola (en endavant, el Consorci) és una administració pública de caràcter local adscrita a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Segons el Decret 146/2010, com a òrgan rector i gestor, s'ocupa de governar i gestionar el Parc Natural de la Serra de Collserola (en endavant, el Parc).

El Consorci informa que el Parc és un espai natural singular, situat enmig d'una àrea metropolitana densament poblada, amb una tradició important i amb un problema d'alta freqüentació en indrets i moments determinats.

Per aquest motiu, i ja des de l'inici de la seva planificació, es va configurar una àmplia xarxa d'infraestructures per a l'ús del Parc amb un doble objectiu: afavorir l'accés al Parc per descobrir-lo i gaudir-lo —com a espai de salut, benestar i coneixement—, però alhora permetre'n la preservació i la millora i salvaguardar els espais més sensibles i amb més valor ambiental d'un ús intensiu.

Amb l'objectiu de garantir l'accés de la ciutadania al Parc, el Consorci disposa de diversos equipaments que permeten una visita endreçada i segura. Hi destaquen, especialment, els següents:

- Centres d'atenció al públic: <https://parcnaturalcollserola.cat/centres-datencio-al-public/>
- Àrees de lleure i d'estada: <https://parcnaturalcollserola.cat/arees-de-lleure/>
- Miradors: <https://parcnaturalcollserola.cat/miradors/>
- Fonts condicionades: <https://parcnaturalcollserola.cat/patrimoni-construit/fonts/>

També disposa d'una xarxa de camins ben estructurada, amb itineraris senyalitzats que conviden les persones usuàries a gaudir de l'espai:

<https://parcnaturalcollserola.cat/itineraris/>.

La divulgació de totes aquestes infraestructures es fa mitjançant diverses publicacions informatives, entre les quals destaca el mapa guia del Parc (<https://parcnaturalcollserola.cat/mapa-guia/>), disponible en format electrònic al web i en format imprès a diversos equipaments. S'hi informa de la situació de les zones d'aparcament, les parades de transport públic i l'enllaç als operadors. Es pot veure

aquesta informació del mapa guia en l'enllaç següent:
https://parcnaturalcollserola.cat/pdfs/mapa/MAPA_GUIA_2022_B.pdf.

2. Accessos i circulació de les persones dins l'espai natural

En aquest punt, el Consorci informa que el fet que el Parc sigui un espai natural situat dins de l'àrea metropolitana de Barcelona fa que la trama urbana se situï fins al límit del Parc i, per tant, es podria considerar que qualsevol carrer urbà o camí és un punt d'accés a Collserola.

En aquest sentit, l'any 2023 es va fer un estudi d'anàlisi i millora de la senyalització al Parc Natural de la Serra de Collserola en què es va determinar que la ciutadania podia accedir a l'espai natural per més de 400 punts i, d'aquests, 120 són el que podem anomenar *accessos principals* del Parc, és a dir, punts clarament configurats per accedir de forma endreçada al Parc.

Cap d'aquests 120 punts disposa de limitació d'accés físic, és a dir, s'hi pot accedir durant els 365 dies de l'any i durant les 24 hores del dia.

Per tant, la ciutadania accedeix a Collserola per punts diferents i mitjançant modalitats diferents, entre les quals l'accés a peu o en bicicleta és el més important. Així ho demostren els informes de seguiment de la freqüentació del Parc i que es poden consultar a les memòries de gestió del Consorci (<https://parcnaturalcollserola.cat/memories/>).

Pel que fa als espais per on circulen les persones que visiten el Parc, es troben principalment a la xarxa dinàmica d'ús públic definida pel Pla especial vigent. Es pot consultar a <https://parcnaturalcollserola.cat/mapa-guia/>.

Quant a l'accés en vehicle, dins de l'espai protegit s'hi poden trobar diverses carreteres: C-16, BV-1415, BP-1417, BV-1468, etcètera, que són de titularitat pública i que no gestiona el Consorci. Aquestes carreteres donen accés als equipaments del Parc (centres d'acollida de visitants i àrees de lleure equipades), així com a miradors i àrees d'estada.

Cal posar de manifest que l'accés en vehicle privat només es pot fer per les carreteres principals, ja que, tot i que hi ha un seguit de camins i pistes forestals gestionats pel Consorci, d'acord amb l'article 14.1 de les Ordenances del Parc, queda prohibit l'accés i la circulació de vehicles motoritzats fora de les vies rodades. Aquests camins estan tancats amb un cademat.

En referència a l'accés en transport públic, destaca, amb diverses parades, la línia de tren del Vallès explotada per Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC), una de les quals és l'accés principal al Centre d'Informació del Parc, a més de diversos busos

urbans i estacions de metro i Renfe properes a Collserola. Cada operador estableix els horaris i les freqüències de pas.

Finalment, també es fa esment que dins del Pla especial de protecció del medi natural i del paisatge del Parc Natural de la Serra de Collserola (PEPNat), aprovat definitivament en data 6 d'abril de 2021 pel Govern de la Generalitat de Catalunya (DOGC núm. 8383 de 9 d'abril de 2021), en l'annex 5 es fa un estudi de mobilitat del Parc.

3. Dies i horaris d'accés al Parc

En aquest punt, el Consorci informa que, com la majoria d'espais naturals protegits i de forma contraposada al que pot passar en els parcs urbans, no hi ha un horari d'obertura i tancament i, per tant, l'accés és lliure les 24 hores i els 365 dies de l'any.

Els únics espais que disposen d'un horari d'obertura i tancament són aquests:

- Aparcaments gestionats pel Consorci relacionats amb equipaments d'aquesta entitat que en horari nocturn queden tancats.
- Equipaments d'atenció al visitant que disposen d'un horari d'atenció al públic: <https://parcnaturalcollserola.cat/centres-datencio-al-public/>.
- Àrees de lleure que disposen de bar-restaurant amb un horari de tancament i obertura: <https://parcnaturalcollserola.cat/arees-de-lleure/>.

4. Actuacions de seguretat al Parc. Coordinació de les limitacions d'accés

Una de les preocupacions del Consorci és la seguretat de les persones que visiten l'espai natural.

En aquest sentit, l'ens gestor té establerts protocols de funcionament en cas de situacions meteorològiques intenses (ventades, pluges extremes, onades de calor, etcètera), seguint les directrius que marca el sistema de protecció civil. Alhora, també disposa d'un protocol específic d'actuació intern en cas de situació de risc d'incendi o en cas que es produeixi un incendi important dins el Parc.

Dins d'aquests protocols s'estableixen els lindars pels quals es recomana a la ciutadania no accedir a l'espai natural. En el cas de Barcelona, el municipi disposa d'un pla d'emergències municipal i, quan s'activa (en situació tant de prealerta com d'alerta), el Consorci rep una notificació que activa les mesures establertes en els protocols d'actuació.

La comunicació d'aquestes situacions a la ciutadania es fa pels mitjans següents:

- **Apartat d'avisos de l'espai web:** <https://parcnaturalcollserola.cat/avisos/>. Un exemple d'aquests avisos es pot veure a l'enllaç següent: <https://parcnaturalcollserola.cat/precaucio->

[perill-molt-alt-o-extrem-dincendi-forestal-al-parc-natural-de-collserola/](https://parcnaturalcollserola.cat/avis-precaucio-mentre-resti-actiu-el-temporal-de-llevant/), o bé a:
<https://parcnaturalcollserola.cat/avis-precaucio-mentre-resti-actiu-el-temporal-de-llevant/>.

- **Les xarxes socials** on té compte corporatiu el Consorci:
 - <https://www.instagram.com/parcnollserola/>
 - <https://x.com/parcnollserola>
 - <https://www.facebook.com/collserola>
- **Cartells d'avís als equipaments** d'atenció al públic.
- **Cartells situats als accessos principals del Parc** (implementats només en situacions de risc molt alt o extrem d'incendi).

Finalment, cal esmentar que l'activitat cinegètica al Parc també implica situacions de limitació d'accés a alguns espais. Tota la informació sobre aquesta activitat està disponible a: <https://parcnaturalcollserola.cat/cacera-zones-i-calendari/>.

5. Actuacions al Mirador de Sarrià en aquests moments i previsió

El Mirador de Sarrià, situat a la carretera que uneix el barri de Sarrià amb Vallvidrera és un punt només accessible amb vehicle privat. Aquest mirador és el primer espai significatiu d'entrada al Parc venint de Sarrià i s'hi ha donat caràcter de porta.

L'any 2020, durant la pandèmia provocada per la covid-19 i a causa d'un increment molt important d'un ús indegut (botellots, desbordament de l'espai, abocament de deixalles, etcètera), s'hi va instal·lar, de forma coordinada amb la Guàrdia Urbana de Barcelona, un sistema de tanques que permetia el tancament de l'espai per regular-ne l'ús.

En aquest punt l'Àrea de Prevenció i Seguretat de l'Ajuntament informa que les pilones i el cademat s'hi van instal·lar per evitar concentracions de vehicles i persones que incomplien, de forma recurrent, les prohibicions existents en aquell moment.

D'aquest tancament, que també es va fer en altres miradors del Parc, se'n va informar la ciutadania. En els enllaços següents es poden veure els avisos que es van emetre per informar la ciutadania del funcionament dels serveis del Parc durant aquesta situació excepcional que va generar la covid-19:

- <https://parcnaturalcollserola.cat/noves-restriccions-covid-octubre2020/>
- <https://parcnaturalcollserola.cat/serveis-de-les-arees-de-lleure-modificats-per-la-covid-19/>
- <https://parcnaturalcollserola.cat/represa-de-lactivitat-als-equipaments-del-parc-natural/>
- <https://parcnaturalcollserola.cat/avis-tancament-dels-centres-datencio-al-public-i-suspensio-de-les-activitats-programades-a-cause-del-coronavirus-covid-19/>

Des de llavors, el control d'obertura i tancament el gestiona la Guàrdia Urbana de Barcelona.

La Guàrdia Urbana justifica la presència de pilones i cadenat per tenir un control d'aquest espai en moments puntuals. En aquest indret és habitual la presència de persones que consumeixen begudes alcohòliques i altres substàncies, a més de ser un lloc habitual de concentració de motociclistes amb l'objectiu de fer curses il·legals que suposen un perill greu per al trànsit rodat. També es tanca els caps de setmana en què s'observa una afluència massiva de vehicles de dues rodes que provoquen molèsties al veïnat.

Així mateix, cal tancar el Parc quan s'activa el Pla Alfa, nivell 2 (perill alt d'incendi). També es tanca de forma preventiva durant els dies previs i el mateix dia de la revetlla de Sant Joan, una situació que es pot allargar fins a alguns dies després.

El Consorci i la Guàrdia Urbana han valorat l'efectivitat del tancament, que ha permès millorar de forma notable el funcionament d'aquest espai, especialment pel que fa a la seguretat. Per aquest motiu, no està previst retirar aquest sistema de tancament.

De fet, aquests tancaments són habituals en altres miradors, com és el cas del de Sant Cugat o el d'Horta.

La Guàrdia Urbana informa que actualment les directrius són que estigui obert com a norma. Així, de **forma general, el mirador és obert** i només es produeixen situacions de tancament en moments d'alt risc d'incendi o davant un increment important dels usos indeguts que s'han apuntat més amunt.

6. El manteniment dels espais verds

Tenint en consideració els beneficis socials i ambientals que aporta el verd a la ciutadania i la manca d'espais verds que hi ha actualment a la ciutat, des d'aquesta Sindicatura entenem que tant les actuacions del Consorci com de l'Àrea de Prevenció i Seguretat tenen per objectiu preservar la biodiversitat del Parc i garantir el valor ambiental d'aquest espai natural.

Compaginar aquests objectius amb un ús intensiu dels espais verds per part de la ciutadania requereix una tasca ingent de les administracions, però no només d'aquestes. Els beneficis ambientals i climàtics que aquests espais ens aporten requereix que la responsabilitat de mantenir-los també sigui compartida per la ciutadania, que n'ha de fer un ús sostenible que permeti mantenir-los i preservar-los en bones condicions per tal d'afavorir la millora de la qualitat de vida i el benestar de tothom.

En aquest punt, convé recordar que la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat estableix que les autoritats municipals han d'ampliar i protegir els espais verds de la ciutat i garantir una relació harmoniosa entre l'hàbitat, els serveis

públics, els equipaments, els espais verds i les estructures destinades als usos col·lectius (art. XVIII i XIX).

D'altra banda, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat estableix que les autoritats municipals, sobre la base del principi de precaució, puguin adoptar accions per protegir els espais verds (art. XVIII).

Els principis de **bona administració i eficàcia** dels serveis públics es recullen en l'article 41 de la Carta de drets fonamentals de la Unió Europea, en els articles 9.3 i 103 de la Constitució espanyola i en l'article 3 de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, del règim jurídic del sector públic administratiu comú. Aquests drets impliquen disposar d'una administració que presti el màxim nombre de serveis amb els millors estàndards de qualitat, que respecti els drets i els interessos legítims de la ciutadania i que sigui capaç de resoldre els problemes d'una manera àgil i eficaç.

Així mateix, la Carta europea de salvaguarda dels drets humans a la ciutat, aprovada l'any 2000, esmenta, en l'article XXIII, amb referència a l'eficàcia dels serveis públics com a indicatiu d'una bona administració, que les autoritats locals han de garantir l'eficàcia dels serveis públics i la seva adaptació a les necessitats de les persones usuàries.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, l'actuació de l'**Àrea de Seguretat, Prevenció i Convivència** i el **Consorci del Parc Natural de la Serra de Collserola** és conseqüent amb la finalitat de preservar la biodiversitat del Parc i garantir el valor ambiental d'aquest espai natural.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.